

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. februvarja 1898.

Politiški oddelek.

Sprava na Kranjskem.

Po časopisih, slovenskih in nemških, se širi vest, da se pogajanja mej narodno in mej katoliško stranko radi sprave so razbila, da ni več upanja na spravo in da je vsa akcija popolnoma pokopana.

Po naših informacijah so te vesti popolnoma neosnovane in razširjajo jih samo tisti, kateri se sprave ali boje, ali pa žele, da se ne doseže, da bi pri tem mogli pasti po nekaterih neljubih jim osebah in sploh poostriti strankarski prepir. Sprava za pogajanja niso pretrgana in se bodo morala na vsak način nadaljevati in naše mnenje je, da je prav sedaj postala vsa akcija resna in vredna uvaževanja.

Ko je dr. Šušteršič sprožil predlog, naj se sklene sprava, je bilo vse javno mnenje na Kranjskem presenečeno, zlasti pa je v narodni stranki zavladovala velika nezaupnost proti celi akciji. Kdo bi se temu čudil? Katoliško-narodna stranka je leta in leta v neštevilnih člankih, na neštevilnih shodih na vse možne in nemožne načine dokazovala, da je sprava nemogoča, da je sprava z „liberalci“ absolutno izključena, da bi bila taka sprava grda nemoralnost, ker ločijo stranki načela in ker se obstoječa nasprotstva ne dajo premostiti. Ko je sedaj ta ista stranka ponudila „liberalcem“ spravo, so se ti kajpada močno začudili in niso hoteli verjeti, da katoliška narodna stranka res želi spravo, ampak so le mislili, da jih hoče ujeti, ker je sedaj v dež. zboru in v dež. odborn popolnoma brez upliva.

Ta nezaupnost je uzok, da se je ogromna večina pristašev uprla spravi oziroma izrekla, da sprava ne sme pomeniti kapitulacije.

Mej narodni poslanci je bilo zlasti to, da bi v skupnem klubu pristaši katoliško-narodne stranke lahko majorizirali pristaše narodne stranke povod, da so se vedli jako rezervirano, toda kdor trdi, da so poslanci narodne stranke

principijelno proti spravi, ta se jako moti ali pa dela tem poslancem veliko krivico.

Klub deželnih poslancev narodne stranske je odločno za spravo, ker spoznava, da bi bile jedinstvo kranjskih Slovencev zunajskranjskim rojakom vsaj v moralno podporo, in prav ker je klub za spravo, je storil tudi to, česar klub katoliško narodne stranke na noben način ni hotel storiti, sestavil je namreč načrt spravi.

V torek dne 1. februvarja je narodna stranka izročila katoliško-narodni stranki svoj načrt sprave. Ako smo prav informovani, nasvetuje narodna stranka, naj bi se obe slovenski stranki zjedini na skupno postopanje v vseh narodnih rečeh, v vseh drugih vprašanjih pa naj imata obe stranki popolno prostost. Ker se narodna stranka boji, da bi jo v skupnem klubu katoliško narodna stranka majorizirala, za to se ne vnema za jedinstven klub, ampak hoče, naj bi i nadalje obstajala dva kluba, toda ta dva kluba naj bi imela skupno parlamentarno komisijo. Ako vzprejme katoliško-narodna stranka ta pogoji, ako si stranki druga drugi zagotovita sedanjo posest in ako da katoliško-narodna stranka garancij, da se ne zveže z Nemci proti narodni stranki, potem je sprava — v kolikor je doslej možna — tudi dosežena — in stvar mejsobojnega lojalnega postopanja je, da na tej podlagi ustvarjeno zvezo obeh slovenskih strank utrdi in razširi ter tako ustvari pogoje za popolno zjedinjenje.

Po naši sodbi se v sedanjih razmerah in pri sedanjih nezaupnosti ne da več doseči, a že to se nam zdi toli važno, da katoliško narodni stranki toplo priporočamo, naj ne odbije ponudbe narodne stranke.

Pozor na družbo sv. Mohorja.

„Z združenimi močmi!“ je geslo presvitlemu vladarju našemu, Frančišku Jožefu, katerega vladarsko petdesetletnico letos slovesno obhajajo udani mu avstrijski národi. In med temi Slovenci gotovo nočemo biti in nismo zadnji! Cesarja svojega slavnostni dan primerno proslaviti, pripravlja se tudi

naša družba sv. Mohorja. Zato pa danes, ko se obračamo do milih Slovencev z običajno prošnjo in prijaznim povabilom: naj v prav obilnem številu vstopajo tudi letos v kolo Mohorjanov, za to povabilo ne najdemo primernejšega gesla od onega, katero služi že 50 let cesarju Frančišku Jožefu.

„Z združenimi močmi delujmo za družbe sv. Mohorja rast in čast!“ — kličemo danes ter želimo, da naš klic odmeva povsod, koder se čuje in govori slovenska beseda. V družbi sv. Mohorja združimo se Slovenci in delujmo na to, da ne bode vasi na Slovenskem, ne hiše, kamor bi ne romale njene knjige. Kolikor bolj se dobre knjige razširjajo med ljudstvom, tem več žlahtnega sadu obrode za posameznika kakor za ves narod! Po lepem branju se bralcem zbistruje um, razširja se pogled v marsikateri stvari, srce se navzema milih čutov, beseda materna se jim vedno bolje omiluj in versko kakor narodno življenje se zbuja in dviga. In tako prav vsestranski delujejo Mohorjeve bukve. Po-dajajo tečno dušno hrano s tem, da tolmačijo in razširjajo verske resnice; za gospodarstvo in za druge reči podajajo premnogo koristnih naukov, za prosti čas pa ti ponujajo z lepimi povestmi, s pesmimi itd. mnogo vspodbude, pa prijetnega veselja in kratkočasje!

Prevažen je zato za nas Slovence čas, ko se nabirajo novi udje in se vabijo k zopetnemu pristopu stari Mohorjani. Do marljivih in požrtvovalnih poverjenikov naših, do vseh rodoljubov, duhovnih kakor posvetnih, do vseh, ki jim je mar reč slovenska obračamo se torej z iskreno in nujno prošnjo: ne odnehajte v vnemi in domoljubnem trudu za družbo našo! Nabirajte pridno udov, ohranite nam vse stare, pridobivajte novih, da bode družba zopet rastla in napredovala Slovincem v korist in tudi v čast pred vnanjim svetom. Ob vsaki ugodni priliki naj zastavijo prijatelji družbe svojo zgovorno besedo zanjo, naj vabijo in opominjajo, naj tudi žrtvujejo v ta namen, da nas nikakor ne bo manj, da ne nazadujemo, kakor lansko leto, marveč se število Mohorjanov še povzdigne nad onim predlanskega leta.

»Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
A delo in trud nam nebo blagoslovi!«

Politični pregled.

Položaj. — Vlada je še vedno v veliki stiski. Morda je njena stiska sedaj še večja, kakor je bila Badenijeva kdaj. Nakopala si je nasprotstvo nemških radikalcev, Slovani pa so tudi ž njo čedalje nezadovoljnejši. Gantsch je pač dosegel to, da je mej Slovani in nemško kat. ljudsko stranko napravil razpor in večino razdvojil, ali druge večine ni postavil na njeno mesto. Njegova usoda se v kratkem odloči. Že tekom prihodnjih dnij namerava za Češko in Moravsko izdati nove jezikovne naredbe, glede katerih se še ni porazumel niti s Čehi, niti z Nemci, konec tega meseca — menda že 22. — pa se snide državni zbor. Kakor sedaj kaže, ni dosti upanja, da bi bilo mogoče mirno zborovanje, četudi oficijozni časnik ravno nasprotno trde.

Deželni zbor štajerski — Predlog, naj se razveljavijo jezikovne naredbe, je vtemeljeval grof Kottulinsky, kateri se v svojem govoru svaril Nemce, naj odnehajo od opozicije, češ, sicer se utegnejo še kesati. Rekel je, da so Nemci zadosti dosegli, ko so strmoglavili Badenija in izposlovali, da premeni vlada za Češko in Moravsko izdane jezikovne naredbe, — proti predlogu so glasovali samo slovenski poslanci — toda grofu Kottulinskemu njegovih izvajanj kar ne morejo odpustiti. — Slovonski poslanci na čelu jim dr. Dečko so v zadnji seji štajerskega dež. zbora podali predlog o premembi štajerskega deželnozbornskega volilnega reda in zajedno nasvetovali pomnožitev mandatov kmetskih občin. Da bi ta predlog obveljal, tega seveda ni upati.

Koroški dež. zbor. — Nemški nacionalci so tudi v tem dež. zboru uprizarili manifestacijo proti jezikovnim naredbam. Proti dotičnemu predlogu so govorili vsi trije slovenski poslanci. Ko je Einspieler omenil vseslovenski shod, so Nemci zagnali velik hrup. Proti predlogu sta razen slovenskih poslancev glasovala tudi škof in nemški konservativec Huber.

Deželni zbor isterski. — Lahi niso premenili svoje taktike napram slovanski manjšini. Hrvatskega ali slovenskega jezika nečejo poznati. Ko je v otvoritveni seji vladni zastopnik pozdravil dež. zbor tudi v slovenskem jeziku, so Lahi sikali. Takisto se je zgodilo v naslednji seji, ko so nekateri poslanci hrvatski govorili. Hrvatski pisanih interpelacij ni dal dež. glavar prečitati v izvirniku, nego v prevodu. Proti premestitvi dež. zbora iz Poreča v Pulj so laški poslanci vložili oster protest, poln napadov in psokv na Slované. Spinčič je nujno predlagal, naj se odpravijo krivične šolske takse, dr. Trinajstić naj se čestita papežu na šestdesetletnici njegovega mašništva, a laška večina je nujnost obeh predlogov odklonila. — Ako je vlada mislila, da z nekaterimi prijaznimi besedami ukroti podivjano iredento, se je kruto varala. V istrskem dež. zboru se dogajajo nečuveni škandali. Namestnik Goëss je dež. zbor pozdravil samo v laškem jeziku, Lahi hočejo novi storiti sklep, da je laščina jedini razpravni jezik tega dež. zbora, in kadar se oglasi kak slovanski poslanec, razgrajajo laški ponalini na galerijah in laški posianci v dvorani tako, da Slovanom ni moč govoriti. Značilno je, da c. kr. korespondenčni urad vse to ali prikriva ali kar popolnoma utaji.

Revolta nemških vseučiliščnikov. — Vsled prepovedi praške policije, nositi čepice in trakove, so nemški akademiki sklicali minolo soboto v Litomeřice shod, na katerem so sklenili, da začno štrajk, ako vlada v gotovem roku svoje prepovedi ne prekliče. Ker se vlada ni udala, uprizarili so nemški vseučiliščniki v Pragi, na Dunaju in v Gradci prave revolte. Siloma so preprečili vsa predavanja in uprizarjali velike demonstracije. Krivi so teh nečuvenih revolt nemški profesorji, kateri sistematično zapeljavajo mladino. Vlada doslej proti revoltantom še ni prsta ganila; menda se boji teh nezrelih študentov ka-li? Prva dolžnost vlade bi bila, da rektorje in profesorje iz službe spodi, ali vlada se ne gane-Nemcem je pač vse dovoljeno.

Nemška katoliška ljudska stranka in parlamentarna večina. Pritisku nemškonacionalnega gibanja se je sedaj udala doslej zvesta zaveznica slovanskih strank, namreč kat. ljudska stranka. Gorenjeavstrijski dež. zbor je namreč vzprejel resolucijo, s katero se je izrekel proti jezikovnim naredbam in proti narodni enakopravnosti. Slovanski listi — z maloštevilnimi izjemami — izvajajo iz tega, da nemška katoliška ljudska stranka ne more biti več član parlamentarne večine. Zlasti Čehi so proti temu, da bi Ebenhoch še dalje bil v tej večini, češ, da se je izneveril programu desnice.

Italija. — Razmere na Italijanskem so jako žalostne. Siromaštvo je toliko, da se je ljudstvo vsled lakote jelo pu-tati, Izgredi, često roparskega značaja, so na dnevnem redu.